

Bilgilendirme Bülteni

Küresel gıda krizinin ortaya çıkması ve derinleşmesi için Batı'nın sorumluluğu üzerine

17 Ekim 2022

Rusya'nın Dünya gıda piyasalarındaki durumu istikrara kavuşturmaya yönelik attığı adımlara rağmen, söz konusu 'Kolektif Batı', ayrımı gözetmeksizin Rusya'yı küresel gıda güvenliği krizini derinleştirmekle suçlamaya devam ediyor. Batı ülkelerinin iddialarına göre Rusya, gıda ihracat kapasitelerini silah olarak kullanarak Dünya kıtlığı tehdidini kasten kışkırtıyormuş. Bu tür ifadelerin ne kadar doğru olup olmadığına ve bu durumda gerçekten suçlunun kim olduğuna beraber bakalım!

Gıda krizinin kökenleri

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) uzmanlarının hesaplamalarına göre, küresel gıda krizinin ön koşulları, Rusya'nın Donbass bölgesini korumasına yönelik özel harekâtını başlattığı 24 Şubat 2022 tarihinden çok daha önce ortaya çıkmıştır. Söz konusu ön koşullar olarak küresel ekonominin "çarpılıkları", Batı ülkelerin Dünya ekonomisi, enerji ve gıda politikalarındaki yanlış hesaplamaları ile ve enerji, olan Rusya'ya karşı Batı ülkelerince uygulanan ve tarım ürünleri ve gübre fiyatlarında artışlarına neden olansert ekonomik yaptırımlar sıralanabilir. İklim değişikliği ve koronavirüs pandemisinin sonuçları, Dünya gıda güvenliğinin sorunlarını daha sert hallerine getirmişler.

«Umut Işığı »

BM Genel Sekreteri, “Bugün Karadeniz’de umut ışığı yakılmıştır!” beyanı ile, 22 Temmuz 2022 tarihinde İstanbul’da “Karadeniz Tahıl Girişimi” belgesinin imzalanmasını selamlamıştır.

Bilindiği üzere, Ukrayna Limanlarından Tahıl ve Yiyecek Güvenli Taşınması Girişimi’nin (Karadeniz Tahıl Girişimi) tarafları olarak Rusya, Türkiye ve Ukrayna çıkmaktadır. BM, adı geçen girişimde destekleyici bir rol oynamaktadır. Söz konusu belge, Ukrayna tarafının kendisine ait olan Karadeniz sahilinin mayınlandırılması nedeniyle askıya alınan tahıl, gıda ve gübre taşımacılığının Ukrayna’nın Chernomorsk, Odessa ve Yuzhny limanlarından güvenli bir insani koridor aracılığıyla yeniden başlatılmasını mümkün kılmıştır.

Karadeniz Tahıl Girişimi’nin uygulanmasını sağlamak amacıyla İstanbul’da tüm ilgili tarafların temsilcilerinden ibaret olan Ortak Koordinasyon Merkezi kurulmuştur. Söz konusu Merkezin temsilcileri gemilerin denetiminin yapılması, insani deniz koridorunun işleyişinin izlenmesi ve tehlikeli olayların önlenmesine yönelik tedbirleri alır.

Karadeniz Tahıl Girişimi belgesinin imzalanması sıcak karşılanmış ve Batı medyalarında geniş yankı bulmuştur Afrika'nın en fakir ülkelerini sardığı iddia edilen açlık tehdidinin geçmiş olduğuna dair cesur açıklamalar yayınlanıyordu. Anlaşma uygulanmaya başlayalı üç ay geçmiştir - BM'nin "umutlarının" ne kadar haklı olduğunu değerlendirmeye yeterli bir süredir. Bunu açık istatistiksel veriler yardımıyla yapmaya çalışalım.

Bugüne kadar Ukrayna limanlarından ihraç edilen gıdaların hacmi 9 milyon tona ulaştı. Batı ülkeleri ve BM', gıda güvenlileri hakkında sözde endişesi bulunan gelişmekte olan ülkeler sanki rahat bir nefes alacaktı. Ancak, mevcut istatistik bilgileri **Karadeniz Tahıl Girişimi kapsamında Ukrayna'nın toplam tahıl tedarik hacminin sadece dörtte birinin gelişmekte olan ülkeler tarafından alındığını gösteriyor.** BM Dünya Gıda Programı çerçevesinde en yoksul devletlerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Karadeniz limanlarında bulunan Ukrayna tahılının sadece yaklaşık **%2'si** satın alınmıştır.

Ukrayna tarım ürünlerinin geri kalanı nereye teslim edildi? İstatistik bilgilere göre, tahıl tedarik hacminin yarısından fazlasının nihai varış noktasının Batı ülkelerinin limanlarının olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca, Ukrayna limanlarından ihraç edilen tüm tahılın yarısı hayvan yemi için tahıldır. Bu da en fakir ülkelerdeki açlık tehdidini acilen ortadan kaldırma ihtiyacına ilişkin Batı propagandasının açıklamalarına aykırıdır. Batı'nın gerçek niyetlerinin, ilan ettiği hedeflerden çok uzak olduğuna bir kez daha tanık oluyoruz.

İstanbul mutabakatlarının tartışmaya tercih edilmeyen ikinci bölümü

22 Temmuz 2022 tarihli İstanbul mutabakatları ele alınırken, kaide olarak, nispeten başarılı bir şekilde uygulanmakta bulunan Karadeniz Tahıl Girişimi kastedilir. Bununla birlikte, mtabakatların ikinci kısmı, yani aynı gün imzalanan Rus tarım ürünlerinin ihracatına ilişki olan Rusya Federasyonu ile BM Sekreterliği arasında Rus gıda ürünleri ve gübrelerinin Dünya pazarlarına sevkiyatlarının teşvik edilmesine ilişkin Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması “perde arkasında” kalmaktadır.

Söz konusu Muhtıra Karadeniz Tahıl Girişimi Belgesi ile birlikte, BM Genel Sekreteri'nin önerdiği birbirine bağlantılı bir karşılıklı mutabakat niteliğini taşıyan paket girişimine dahil edilmiştir. Her iki belgenin hazırlanması ve imzalanması aşamalarındaki Rusya temsilcilerinin gösterdiği çabaları sayesinde, "paket" anlaşmasının siyasetten arındırılmış niteliğini korumak ve böylece gıda ithal eden gelişmekte olan ülkelerin menfaatleri istikametine doğru mümkün olan azami adım sağlamak mümkün oldu.

Belgenin temel amacı, üretimleri için hammaddeler de dahil olmak üzere Rus gıda ve gübrelerinin dünya pazarlarına şeffaf ve engelsiz tedarikini sağlamaktır. Özellikle Batılı ülkelerin finans, sigorta ve lojistik alanlarında yarattığı engellerin kaldırılması söz konusuydu.

Uygulamada ise Rusya'ya karşı getirilen kısıtlayıcı tedbirlerin yalnızca doğal gaz dahil olmak üzere enerji kaynaklarının fiyatlarında artışa ve nihayetinde gübre fiyatlarının artışına ve üretimlerinde azalmaya yol açtığını görüyoruz.

Rus üreticiler ve ihracatçılar eskisi gibi, finansal işlemler, lojistik zorluklar ve son derece yüksek sigorta maliyetleri gibi sorunlarla karşılaşmaya devam ediyor. Rus ürünlerine yönelik engellerin azaltılmasında önemli olumlu dinamiklerden bahsetmek için şimdilik bir neden yok.

Bu arada, Rusya'nın tahıl ve gübre ihracatını artırma yeteneği, dünya gıda pazarları üzerinde önemli bir istikrar sağlayıcı etkiye sahip olabilir. Kısıtlamalara rağmen Rusya, Asya, Afrika, Latin Amerika ve Orta Doğu ülkelerine gıda tedariki dahil olmak üzere tarım ürünlerinin ihracatına ilişkin yükümlülüklerini titizlikle yerine getirmeye devam ediyor.

Kimin yararına?

Kolektif Batı, Rusya'yı gıda krizini kışkırtmakla suçlarken, artan gıda fiyatlarından ve tedarik zincirindeki aksaklıklardan en büyük faydayı küresel tarım ticaretinin %75'inden fazlasını ellerinde tutan büyük Batılı tarım şirketlerinin sağladığı gerçeği kasıtlı olarak örtbas ediyor.

Gıda pazarında önemli bir uluslararası oyuncu olan Rusya'nın yerinden edilmesi ve piyasadaki belirsizliğin teşvik edilmesi, bu şirketler için elverişli koşullar yaratmakta ve kârlarını önemli ölçüde artırmaktadır.

Derinleşen küresel gıda krizinden kaçınmak mümkün mü?

Bu durumda mümkün olan tek çözüm, Rusya'dan gıda, gübre ve enerji kaynaklarının ihracatı üzerindeki kısıtlamaların derhal kaldırılmasıdır. Bu şekilde Batı, krizi çözme konusundaki samimi ilgisini kelimelerle değil, eylemlerle gösterebilir. Ne yazık ki, şu ana kadar tam tersini görüyoruz: Batılı temsilciler, halka açık konuşmalarında dünyanın en yoksul ülkeleri için endişe gösterirken, gerçekte ucuz enerji ve gıdaya erişimlerini sınırlandırıyor.

Batı ülkelerinin mevzuatlarına, Rus tarım ürünleri ve gübrelerinin ithalatı ve taşınmasının yanı sıra bunlarla yapılan işlemlerin sigortalanması için dahil olmak üzere her çeşit dolaylı yasakların ortadan kaldıracak açık hükümlerin dahil edilmesi etkili bir önlem olabilir. Yaptırımları atlatmakla suçlanma korkusuyla Rus üreticilerle işbirliği yapmaktan kaçan yabancı işadamlarının korkuları bunun sayesinde ortadan kaldırabilir. Ayrıca, Rus tarım ürünleri ve gübrelerinin transit

geçiş i için Avrupa limanlarının açılması, yetkili bankalar aracılığıyla ödeme işlemlerinin olasılığının yeniden sağlanması ile ilgili için önlemlerin alınması gerekiyor.

Böylece, gıda tedarik zincirlerinin normal işleyişinin yeniden sağlanması, gıda fiyatlarında bir düşüşe yol açacak etkin piyasa doygunluğu, ancak Rus tarım ürünleri ve gübre üreticilerine yönelik kısıtlayıcı önlemlerin kaldırılmasıyla mümkün olacaktır. Yaptırımların devam etmesi, yalnızca küresel gıda krizinden gerçek fayda sağlayanlar hakkında daha önce çıkarılmış olan sonuçları doğrulayacaktır.